



U Žumberku se stari osamljenički

Male mirovine za one koji ih imaju, pomanjkanje prihoda, nemogućnost bavljenja poljoprivredom zbog starosti, bolest, udaljenost liječnika i ljekarni, slaba prometna povezanost gradova s udaljenim dijelovima općina... Razloge koji utječu na kvalitetu života starijih osoba moglo bi se niziati unedogled. I taman kad pomislite da ste se sjetili svih razloga, uvijek vam još neki upale novu »crvenu lampicu«.

Ovo vrijedi i za Zagrebačku županiju na području na kojem, prema podacima iz 2001. godine, živi preko 42 000 osoba starijih od 65 godina. S obzirom na tendenciju starenja, to Zagrebačku županiju svrstava u red »starih županija«. Razmišljajući na koji način pomoći starijim osobama, pokušali smo doznati koje su njihove stvarne potrebe, kakva su njihova razmišljanja, što im nedostaje za kvalitetniji život u trećoj životnoj dobi. S obzirom na specifične uvjete života u tom dijelu županije, odlučili smo istražiti potrebe starijih osoba na Žumberku.

Područje Općine Žumberak je demografski u najgorem položaju od svih administrativnih jedinica lokalne samouprave Zagrebačke županije. Na području od 111,28 četvornih kilometara, koliko ta općina obuhvaća, živi svega 1.176 stanovnika ili 10,56 stanovnika na četvorni kilometar površine. Povezanost s većim centrima, Jastrebarskim i Samoborom, relativno je slaba, iako postoje asfaltirane ceste. U zimskim mjesecima neka naselja na Žumberku ostaju odsječena od ostalog dijela općine po nekoliko dana zbog snijega, što

446 stanovnika svega je 170 žena. Zato ne čudi što u tim krajevima kruži ova anegdota: kad su stanovnike Žumberka upitali što im najviše nedostaje za bavljenje seoskim turizmom ili drugim djelatnostima, odgovor nije bio novac ili nešto slično, već – žene. Iako sve starije osobe zaslužuju približno

Zorka G., Selci žumberački Volite li živjeti ovdje gdje živite?

A volim, volim. Mi smo se tu rodili i tu ćemo bit.

Kakva je vaša materijalna situacija? Imate mirovinu?

Mirovinu nemamo. Nekaj dobimo od Centra. Recite, što mislite da bi trebalo napraviti kako bi se pomoglo starijim osobama? Ja ne znam šta bi trebalo. Što bi trebalo, ja ne znam. Pomogli bi nam novci, drugo niš nije potrebno, za novce si kupiš što očeš.

jednaku pažnju i njegu, u Žumberku će biti teško to i osigurati. Naime, stanovništvo Općine Žumberak živi u 35 registriranih naselja, od kojih su neka gotovo pusta. Primjerice, u Vlašić Brdu žive samo dva stanovnika, a svega tri žumberačka naselja imaju preko 100 stanovnika (najviše 107). Kroz istraživanja na terenu, odnosno razgovore s određenim brojem starijih osoba došli smo do sljedećih saznanja:

- većina anketiranih nema nikakva primanja ili su njihova primanja nedovoljna;
- svi anketirani žele ostatu u svom domu, uopće ne razmišljaju o odlasku u udomiteljske obitelji ili domove za starije i nemoćne osobe;
- većina ispitanika se orijentira na dobrosusjedsku pomoć prilikom nabavke osnovnih namirnica ili na djecu koja im dolaze uglavnom vikendom;
- svi ispitanici osjećaju pomanjkanje društvenog kontakta s drugim osobama jer zbog svoje starosti i/ili bolesti nisu u mogućnosti posjećivati susjede, a i susjedi su uglavnom starije osobe;
- nedovoljno poznaju svoja prava iz sustava socijalne skrbi te uglavnom koriste jedan ili dva oblika pomoći, iako bi prema svom zdravstvenom i imovinskom stanju mogli koristiti više oblika pomoći;
- sredina u kojoj su vođeni razgovori dosta je konzervativna i rezervirana prema novopridošlim osobama, pogotovo onima koji ih propituju o imovinskom i materijalnom stanju. Sredstva i ovlasti kojima županija raspolaže u rješavanju problema koje imaju starije osobe, pogotovo u manjim sredinama, dosta su mala i ograničena. Putem jedinica lokalne samouprave županija isplaćuje novčana sredstva za nabavku drva za ogrjev socijalno ugroženim osobama, isplaćuje jednokratnu novčanu pomoć onima koji se obrate županiji sa zahtjevom, te osigurava sufinanciranje

pučkih kuhinja u tri grada u županiji koje djeluju pri Crvenom križu.

Jedinice lokalne samouprave, ako su financijski u mogućnosti, pomažu starijim osobama plaćanjem režijskih ili drugih troškova, dok Centri za socijalnu skrb rade poslove iz Zakona o socijalnoj skrbi po zahtjevu korisnika.

Problem nedovoljne skrbi o starijim osobama, uglavnom samcima, nije problem samo Zagrebačke županije već cijele Hrvatske, a s obzirom na starenje stanovništva u Europi to je problem koji nadilazi državne granice. Ovisno o financijskim mogućnostima pojedinih zemalja, pitanje poboljšanja kvalitete života starijih osoba različito se rješava. Kvaliteta skrbi ovisi o mogućnostima jer i najbolje ideje ostaju samo ideje ako nisu popraćene materijalnom podrškom.

Zagrebačka županija je pred izradom Priručnika za starije osobe u kojem bi se stanovnike starije životne dobi, ali ne samo njih, educiralo o pravima iz socijalne skrbi i zdravstvenog osiguranja na koje imaju pravo, a nisu ih dosad koristili jer za njih nisu znali. U planu je i niz drugih aktivnosti, od organiziranja kino predstava u sredinama gdje inače takvog sadržaja nema, do obilaska volontera koji bi došli na čašicu razgovora kao i niz drugih ad hoc događanja. Problem kvalitetnog života starijih osoba prisutan je i u gradskim sredinama, ali naročito dolazi do izražaja u krajevima gdje vuk poštu nosi. Svatko tko je probao dirnuti u brdo koje stoji na putu rješavanja problema starijih osoba zna o čemu govorimo: svaki uspjeh u jednom segmentu povlači za sobom niz drugih problema. Svjesni smo da univerzalnog recepta i lijeka nema.

Istraživanja navika i potreba starijih osoba na Žumberku nisu u značajnijoj mjeri odskakivala od naših početnih očekivanja. Glavni nedostatak koji bi im omogućio kvalitetniji život kod svih je ispitanika bio novac. U danim okolnostima izrada Priručnika za starije osobe učinila nam se kao mjera koju možemo poduzeti odmah, s relativno malim novčanim sredstvima, koja bi mogla polučiti značajnije rezultate. I to ne samo na Žumberku već kod svih stanovnika Zagrebačke županije starije životne dobi kojima je potrebna socijalna pomoć. Koliko god se trudili osmisliti kvalitetniju skrb za starije osobe naš trud neće polučiti značajniji rezultat ako državne institucije značajnije ne ulože u podizanje standarda starijih osoba.

Katarina Gerbl, dipl. soc. radnica
voditeljica Centra za prevenciju ovisnosti Zagrebačke županije
katarina.gerbl@zg.htnet.hr